

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalhoz átvéve:	
Éves díjra	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Kélyben kézbesi kordra:	
Éves díjra	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Éves díjra	25 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a helyi és
kiszeg utáni napok kivételével

Utasítások és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kitételek visszaszolgáltatásán
vagy megőrzésén nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetősek
kiadóhivatalhoz intézendők.

Éves díj 16 kor.

NAGYVÁRAD, nov. 18

A kivándorlás meggátlása.

Az a szomorú jelenség, a mely a kivándorlás aggasztó mérvé folytán immáron az ország majdnem minden pontján kísért, nagyon is indokoltá teszi, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzunk és az érdekelt körök és közegek figyelmét felhívjuk egy mentőakcióra.

Igaz ugyan, hogy Széll Kálmán az országban megtartott három kivándorlási kongresszus határozataiként egy javaslatot nyújtott be az országháznak a szankcionálás végett, de tekintettel arra, hogy ezen javaslatban nagyon is szabad teret engedtek az ügynököknek, sőt ha szorosán vesszük a javaslatot direkt megengedték az ügynököknek a kivándorlás lebonyolítását, akkor nagyon is égető szükségnek találom azt, hogy olyan javaslatokkal jöjjünk a nyilvánosság elé, a melyeknek akceptálása és a törvényhatóságokhoz pártolás végett való áttétele igen üdvösnek mutatkoznék. Erre pedig van idő, mert a javaslat egyhamar úgy sem kerül tárgyalásra.

A kivándorlás főképen az ország három nagy terjedelmű részéről történik, nevezetesen a Felvidékről, Erdélyből és a Délvidékről. A míg az első Amerikát, addig az erdélyiek Romániát és a délvidékiek pedig Németországot választják ki új hazájuknak. De a míg a felvidéki

ember pénzt küld haza, sőt egy-két év lefolyásával maga is hazajön, addig az erdélyi székely, a mi jó magyar vérünk ott ragad Romániában és a fiai már a legvéresebb száju oláh agitátorok lesznek. Eppenséggel így van ez a délmagyarországi kivándorlókkal, a kiknek 70%-je amugy is a németet vallja anyanyelvének tehát Németországba vándorolván, sokkalta könnyebben assimilálódik.

A helyszínen tanulmányozván az előforduló eseteket, a melyek a kivándorlásnak rugói, azok alapján a következő javaslatok végrehajtása által vélem e jelenséget legjobban ellensúlyozhatni.

A legelső és legfontosabb dolog volna a létminimum behozatala, a melyet a néppárt és az agráriusok már régóta felvettek programjukba, vagyis törvényhozási úton való megállapítása egy oly földdarabnak, a melyet a parasztagdától semmi némű adó vagy más egyéb tartozás fejében elvenni nem szabad, tehát a mely a létfontosságát biztosítaná. Nagyon szomorú statisztikai adatok tanuskodnak arról, hogy hány jó módú telkes gazda lett napszámos, zsellér, sőt földönfutó, mert nem volt meg azon törvény, a mely biztosította volna megélhetési alapját. De ezen javaslatom szoros összefüggésben áll a földadó leszállításával is, mert az aránytalanul magasán van kiszabva a jövedelemhez képest. Hiszen például, hogy Bihar megyéről beszéljek, Vertán Zoltán földbirtokos Szombatságon 2 koronát fizet földadó fejében minden egyes

hold után, míg pld. Csik János Kevermesen Csanádmegyében 9 koronát fizet. Meg kell jegyezni, hogy Bihar megyében e tekintetben még aránylag nem állnak olyan rosszul az akciók, de másutt... másutt... a hol a kivándorlás már nagy arányokban folyik.

Ilyen fontosnak tartom továbbá a vidéki takarékpénztárak megreformálását, még pedig gyökeresen, mert ezen takarékok óriási kamata miatt nem egy paraszt ember jutott a tönk szélére. Igen üdvös volna, ha a vidéki takarékok az Osztrák Magyar Bank által jelölt perccentnél csak 2 perccenttel szednének több kamatot, vagy ha a hitelszövetkezeteket a kormány rendeletileg felállíthatná, a melyeknek tiszteleteses százaléka nem okozna semmi féle bajt a gazdáknak.

Ha csak ezt a néhány propozíciót lehetne megvalósítani, akkoron már harmincz lépést tennénk a haladás útján előre, mert teljesen meg vagyok győződve, hogy ezen reformok tudnák legelső sorban is megerősíteni a paraszt emberben azt a hitet, hogy az állam nemcsak a papiroson, de a gyakorlati életben is foglalkozik velük. Pedig hát valljuk be őszintén, a mi parasztjaink olyan kezesek, mint a bárányok, ha látják, hogy foglalkoznak velük, törődnek velük, akkor másképpen gondolkozik ő is a »magyar állam«-ról és ha első sorban tapasztalja azt, hogy őt a törvényhozás köti ahhoz a darab földhöz, de ahhoz a rőghöz, a melyet ősapái műveltek és a

A „TISZÁNTÚL” TÁRCSÁJA.

ÓDA

Dr. Wolafka Nándor v. püspök stb. tíz éves lelkipásztori jubileumára.

Tíz év subant el sólyom szárnyakon
A rohanó időnek méhéből,
Mióta egy boldog kor hajnala
Virradt reánk az Ur kegyelméből.

Tíz éve, hogy dicsőség trónjáról
A mennyek üdvössége néz le ránk,
Tíz éve, hogy meghallgatást talált
Jó főpapért könyörgő hű imánk.

»Legyen! — mondá az égi hatalom —
Legyen, a mit kér sok hívő kebel.
Adok nekik oly jó Pásztort, Atyát,
Kiben önszivem is gyönyörre lel.»

S téged adott Atyánkul mi nekünk,
Téged, ki hívő néped kincse vagy,
Ki lelkünknek tikkadt hitmezején
Ugy tündökölsz, mint égből szállt harmat.

Tíz év! mi voltunk mi tíz év előtt,
S te nélkülöd, Atyánk, mivé lennénk!
... Szemem előtt bús képek rajzanak:
Szétvert nyájak... szétszórodott kékék...

Igen, ez voltunk s ez lennénk, ha — tán...
De el, ti bús képeknek rémei!

Hitéletünk dicső aranykorát
Eltűnni az Isten sem engedí.

Nekünk adott s meg is tartó nekünk,
A jó lelkek segítő Istene.
Tíz év frigyét, tíz év hitéletét
Nem érheti a romlás szelleme!...

Ave! Atyánk, üdvözlegéy általunk!
E szent örömviharban egyesül
Ezrek ajkán a zengő hála szó
S ezrek szíve e szóra lelkesül.

S hálát rebeg, hogy e tíz év alatt
Romokból új világot alkotál
Feltámasztád bennük Krisztus hitét,
Kiket gyilkolt már a lelki halál.

Tíz év alatt csodákat miveltél
S ha volna, ki még itt sem lát csodát,
Megezőfólnák botor beszédeit
Az istenháza és az iskolák:

Az Isten szent hajléka, mely ma már
Nem az elzárt Krisztusnak börtöne,
Hanem az ég kinyitott csarnoka,
Hol egyesül hívő s a menny üdve.

S az iskolák megannyi termei,
Hol a szent hit s a józan tudomány
Jó testvérként egymást szeretve hűn
Haladnak a nagy Alkotó nyomán...

Szegény, beteg, elaggott s bús árva
Találnak mind segítő jobb kezet;

Nincs az a seb, nincs az a lelki baj,
A melyre Te ne nyujtanál enyhet.

Mindenkinek így lettél mindene,
Így lettél a hitéletnek sava
S így derült ránk, Atyánk, te általad
Az igaz hit tündöklő korszaka...

Tíz év! hitünk dicső aranykora!
Óh, ne tűnj el végkép! maradj velünk;
Oly jól esik napfényes arcodon
E szép malasztos, elmerengőnk!

És Te, Isten, jóságos Istenünk,
Ki az idők felett uralkodol,
Allítsd meg az időt Atyánk felett,
Eléd szívünk e kéréssel borul.

Allítsd meg az időt felette, hogy
Legyen hosszú malasztos élete
S borulj reá áldó szerelmeddel,
Hisz' Te vagy és Te voltál mindene!

Te küldted őt tíz év előtt hozzánk,
Te érted élt, Te érted fáradott,
Hogy megdicsőítse itt szent neved,
Mint egykor az első apostolok.

Áldd meg Isten, áldd meg jóságos ég,
A mi angyal lelkű jó Pásztorunk!
Jézus szíve, tartsd meg soká nekünk,
Ez ma hozzád legőbb imádságunk.

Kovács József.

melynek szárazságát nem egyszer be-
nedvesítette a lehulló könnycsepp, akkor
jobban szeretni fogja hazáját és dolgozni
fog annak boldogulásán.

Mihók Sándor.

A főrendiházi tagok össze- férhetetlensége.

A félhivatalos »Bud. Tud.« tegnap a kö-
vetkező kommunikéval lepi meg a világot. Az
1901. XXIV, t.-cz. 29. §-a értelmében a főren-
diházi tagok összeférhetetlenségéről szóló tör-
vényjavaslat az 1902. év végéig előterjesztendő.
Egyéb kötelezettséget e törvény nem ró a kor-
mányra, legkevésbé pedig azt, hogy ez az ösz-
szeférhetetlenségi törvény az 1902. év végéig
kihirdetve is legyen. A kik mást állítanak, csak
azt bizonyítják vele, hogy a nevezett törvényt
nem olvasták. Így szól a kommuniké, a
mely egyszersmind kormánynyilatkozatnak is te-
kinthető.

Az állam pénze.

A Tisza-bank felszámolásával kapcsolatban
megirtuk, hogy a felszámolás igen közelről érinti
az állampénztárt is, mert Lukács pénzügy-
miniszter másfél millió koronát helyezett el a
bankban. Ez ügyben Zboray Miklós képviselő
interpellálni is akart, de utána járván a do-
lognak a minisztertől értesült, hogy ő már a
januári közgyűlés után felmondta a kölcsönt s
már vissza is fizette a bank az egészét. Így
az államot nem érinti a felszámolás s azért az
interpelláció is elmaradt.

Képviselőválasztás Puchón.

Trencsénvármegye központi választmányá-
e hó 17-én tartott ülésében tette meg a tör-
vényszabta intézkedéseket a puchó-illavai ke-
rületben Kubinyi György elhunytá miatt meg-
ejtendő képviselőválasztás megtartására. A vá-
lasztást f. évi december hó 4-én fogják meg-
tartani Puchón. Választási elnöknek Petras

Károly árvaszéki elnök, helyettes elnöknek
Lange Kálmán dr. trencsényi ügyvéd küldetett
ki. A kerületbe 64 község tartozik, a választók
száma 1373. A szabadelvű párt jelöltje Sipeky
Sándor trencsénmegyei földbirtokos, volt orsz.
képviselő, a kivel szemben a néppárt Kaas
Ivor bárót lépteti fel. A választási mozgalom a
kerületben ezáltal szokatlan élénkséggel indult
meg. Kaas Ivor báró, kit Zichy Jánossal az
élén 10 képviselő kísért a kerületbe, már meg-
kezdte körútját. A múlt választásánál a kor-
mánypárt többsége csak 38 volt.

Kétszázmilliós deficit.

Szerencsére nem nálunk van, hanem a
szabadkőműves uralom alatt nyögő Francia-
országban. A Combes-féle kormány annyira el-
merült a papamorgásban, hogy az összeadás
és kivonás műveletét egészen elfelejtette. A de-
ficit hónapról-hónapra növekedett s most, a
legutóbbi hivatalos kimutatás szerint a 200
milliót jóval meghaladta. Nov. 1-én a francia
államháztartás deficitje pontosan 218.763,583
frank és 56 centime volt. Ebből a horri-
bilis összegből mindössze 7 milliót fordítottak
igazán nemes célra: a martiniquai áldozatok
főszékelésére.

Ebbe a kis deficitbe került az a fény-
tízés, hogy a francia köztársaság szabadkőmü-
ves kormányt tarthat magának.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 18.

Elnök: Gróf Apponyi Albert megnyitja
az ülést.

Napirend előtt Ugron János szólalt fel. A
képviselőház egyik legutóbbi ülésén elhangzott
közbeszólás miatt személyes kérdésben kér-
szót. A csongrádi választókerület képviselő-
küldési jogának megítélésére kisorsolt bizottság-
nak ő volt az előadója. És amidőn a bizottság
jelentését az előadói székről előterjesztette,
közvetlen utána a kisebbség előadójaak jelen-
tésénél két közbeszólás történt, a kortes vacso-

rakat illetőleg. Simonyi-Semadam azt mon-
dotta, hogy ezt nem hallottuk az előadótól.
Visontai pedig ráreplikázott: Az előadónak
pro és kontra kellett volna beszélni. Szólok hi-
vatkozok a gyorsírói jegyzetekre, hogy az ügyet
kimerítően világította meg mindkét oldalról és
ha ezt a közbeszólók nem hallották, hát nem
figyeltek oda. De tiltakozik az ellen, hogy őt
egyoldalúságnak vádolják.

Ezután a napirend következett, az

indemniti

törvényjavaslat folytatódó tárgyalása.

Bakó József nem fogadja el az indem-
niti. Nemcsak azért, mert bizalmatlan a
kormány iránt, de azért is, mert a kormány
még a szentesített törvényeket sem tartja meg.
Igy például az önálló vámterület. Négy éve,
hogy Magyarországnak jogilag önálló a vám-
területe, tényleg azonban még nem sikerült
érvényesíteni e jogunkat, hiába sürgeti ezt az
ország. Pedig meg kell valósítani a törvények
rendekezése folytán már csak azért is, hogy
megrendődjön a hatvanhetes alap. (Helyeslés a
szélsőbalon). De meg kell csinálni az önálló
vámterületet, mert a közös vámterület mellett
tökre megy a magyar ipar, kereskedelem és
a mezőgazdaság is. (Ugy van! a szélsőbalon.)
Nekünk pedig önálló gazdaságra van szüksé-
günk. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) De hát
semmi tekintetben sem vagyunk önállóak. Hogy
legyünk ily körülmények közt erősek? Szólok
ösmeri a népet és éppen ezért arra kéri a
kormányt, emelje fel az olasz borvámot, hogy
ne legyen kedvük ide bort behozni. (Ugy van!
a szélsőbalon.)

Kikel a fogyasztási adók ellen, amely
szerinte a legnagyobb teher a termelők vál-
lain. Példákkal is bizonyítja ezt. A borterme-
lőket sújtja leginkább a fogyasztási adó, el kell
azt pusztítani mielőbb, hiszen van elég más
adó, amit fizetni kell a népeknek. (Ugy van! a
szélsőbalon.) Hiába van nálunk jó gabona-
termés, a sok adók miatt a kormány eladhatja
a gazdák termését, mert a nép nem bírja ki-
várni az árak javulását, emelését.

Áttérve az 1848. XX. t.-cz.-re, követeli
annak teljesítését. (Ugy van! a szélsőbalon.)
Követeli a katonai szolgálatnak két esztendőre
való leszállítását, kerüljék a sok katonai pom-
pát, parádét, mire jó az? Semmire! Igenis itt
takarékoskodjunk és amit itt megtakarítunk,
azt használjuk fel hitfelekezetek támogatására,
a tanítók nyomoruságos fizetésének emelésére,
rossz közigazgatási viszonyaink javítására. (He-
lyeslés a szélsőbalon.)

Felsőbb hatalom.

Irtá: Paul Dollfuss.

Ruritane herceg az igazak álmát aludta
épen, amikor — úgy éjfél tájban — valami
hideg áramlat csapta meg a vállát. A herceg
félbédre.

Felálmosan a kezeivel tapogatózott ennek
a váratlan hűvösségnek az oka után; a takaró
causzott félre. Vissza akarta magára huzni, de
az nem engedett. Kiváncsian emelte föl tehát
a fejét s amint áthatóan a homályba tekin-
tet, megpillantotta neje, a királynő silhouettjét:
guggoló alakban, térdeire támaszkodva, mélyen
elmerülve a gondolataiban. Az álmából kizök-
kentett ember csodálkozásában szólanai sem
tudott, csak a kezével nyult a királynő felé.
Éles sikoly hasította át egyszerre az éj
csöndességét: a rémület riasztó sikolyása, amely
pillanatra megfagyasztotta a herceg ereiben a
vért. Ugyane pillanatban a királynő keze
oly váratlan erővel taszította el magától a
herceg karját, hogy emez valósággal hátra
bukott.

— Nem! Nem! Nem akarom! Nem enge-
dem, hogy ő megérintsen! Vedd el innen a
kezét! Tartsd vissza! . . . Oh, milyen hideg
ez a kéz!

— Mi lelte, Marie? — kérdezte gyöngé-
den a herceg — . . . Ebrédjen föl, szerel-
mem; üzze el rossz gondoatait! . . .

A királynő mély sóhajtással nézett her-
cegi férjére.

— Ah! . . . Őn volt ez? . . . Ah! . . .

köszönöm! . . . Azt hittem, hogy . . . Pedig
nem is álmodtam, sőt ép elménél voltam . . .
Es . . .

A herceg megforgatta a villamos vezetékek
gombját: egyszerre viláos lett.

A királynő ismét felsikoltott; halkabban,
meglepetéssel, szomorúan

— A nap! — máris? . . . Ne! Ne! nem
akarom! tartsa vissza a napot! . . . még na-
gyon korán van! hisz még egy óra sincsen éj-
félután! . . . Csak egy perczig még legalább! . . .
hisz oly jó élni! . . .

A herceg a villamos gomb segítségével is-
mét visszateremtette az éjszakát. Anyai ideje
volt azonban, hogy a királynő arcába nézhes-
sen. Maga is megdöbbent ennek sápadt eltorzu-
lásától. Sohasem látta még ily feldűlt állapotban
az ifjú királynő szép vonásait, amelyeket való-
sággal megrutított a rémület.

Látta . . . és megértette.

Oratosan, becézőleg, mint a hízásra in-
duló, félénk gyermek, huzódott felséges hitvesé-
hez, közel, egészen közel; és megsimogatta a
forró homlokát.

— T-hát . . . ma lesz?

— Csitt . . . egy szót se! ne beszéljen ar-
ról! . . . Hszén ugyis annyit mond, zug, kiált
nékem a csönd . . .

A herceg elhallgatott s néhány perczig
mozdulatlanul figyelt a mindgyere guggoló nő
silhouettjére. Mikor aztán már csöndesebbnek,
nyugodtabbnak hitte, gyöngéden atkarolta.

A királynő azonban megriadt a kéz érin-
tésétől.

— Nem! Ne engedd őt hozzám érni! ne
engedd! . . .

— En vagyok, édes egyetlenem! Nem en-
gedlek, nem hagylak el! Azt hiszem, jót tenné,
ha piheennél inkább. Minek is zakiatnád lel-
kedet.

— Aludni! . . . En!? . . . Ezen az éj-
szakán.

Az ifjú nő reszketve huzódott férje mellé
és fuldokolva kérdezte:

— Aludjam! . . . Hát azt hiszed, ő ké-
pes aludni? . . . Ő . . .

— Ej mit! Ő, ő . . . dünyögte a herceg.
— Az én véleményem az, szép királynőm,
hogy meg nem érdemlett megiszteltetésben
részesíti annak a fickónak az utolsó éjszaká-
ját. Es . . .

A herceg száját hirtelen befogta a ki-
rálynő kicsiny keze s a hideg, reszkető ujjak
görcsösen összeszorították az ajkait.

— Nem! . . . Ő nem alszik most! . . .
Tudja, — tudnia kell, hogy az utolsó óra kö-
zeledik! . . . Hallgatódzik . . . lesi az éjszaka
csöndjét: mikor hangzik fel az a borzalmas
szó, amely . . . amely . . . Oh! . . . Én lá-
tom őt. Tisztán látom; mintha itt volna a sze-
mim előtt . . . Most fel akar kelni az ágyá-
ból! . . . Ezeti a pársna; úgy érzi, mintha pa-
rázson feküdne . . . Na! milyen fehér az arca
. . . és mint reszketnek a tagjai! . . . Figyeld
csak! Most halgatódzik . . . Bizonyosan hallott
valamit . . . Meghallotta a kalapácsok zaját!
. . . Oh nézzed, nézzed az arcát . . . egy
percz előtt még nem torzult el annyira e fé-

Rátérve a *balatoni halászatra*, színes képekkel festi, minő basáskodást teljesítenek ott a részvénytársaságok, melyek kezeikbe kaparították a Balatont. A nép ott már nem képes megélni. Felkéri a kormányt, mondja fel a szerződést mielőbb a részvénytársasággal, bármilyen jó viszonyban legyen is a kormány minden tagja a részvénytársaság minden tagjával és adja át a Balatont ismét a kisbórlóknak, a Balaton igazi halásznépének, mert ha nem teszi azt, akkor hiábavaló minden kongresszus. Somogy, Veszprém és a Balaton körüli halásznép, — mely az igazi, becsületos magyar emberek típusa — vándorbotot vesz a kezébe és kimegy Amerikába, könnyes szemekkel hagyva itt ősi hazáját, a ringó Balatont. Szóló több ízben követelte már ezt itt a Házban.

Az indemnítit nem szavazza meg. (Zajos és hosszantartó helyeslés a szélsőbalon.)

Hazafias horvát beszéd.

Tomasics Miklós horvát képviselő Rátkay kihívása folytán szólalt fel, nemes, hazafias intencziótól vezérelve. Azt a vádat minden pártiszempontról menten meg kell vitatni. Felolvassa Rátkay idevonatkozó beszédét. Ezt szóló visszautasítja és kijelenti, hogy Rátkay rágalomnak esett áldozatul. Azt tartja, hogy nem szabad egy halottból politikát csinálni. (Ugy van! a jobboldalon.) A horvátok meg vannak győződve arról, hogy a kaposos birodalmán kívül *nincsen számukra hely*. A horvát egyéniségét csakis a Szent István birodalmának kapcsolatán belül érvényesítheti leginkább. (Ugy van! Ugy van! minden oldalról.) A horvát képviselők kötelessége Horvátország érdekeit istápolni. Ok biznak a magyar kormány pártfogásában és igazságszerzetében. A horvátországi támadások itt nincsenek indokolva. A szólásszabadságnak is van erkölcsi határa. Beszél a horvát ellenzékéről, amely eddig nem akart a magyar képviselőházba követet küldeni, de most már elfogadták a horvát regnikoláris bizottságba való bevezetésüket. Remélhető, hogy most már a központi magyar parlamentből sem fognak elmaradni, mert *a politikai küzdelem középpontja most már nem Bécs, hanem Budapest*. Es ez az eredmény nem Héderváry horvát bannak köszönhető és ezért őt itt csúffá tenni nem szabad. (Zaj a szélsőbalon. Mozgás a jobboldalon.) Szóló atyját Jelliasich agyon akarta lövetni. Kéri, ne nézzék őket a magyar nép ellenségeiként. Az indemnítit megszavazza. (Helyeslés a jobboldalon.)

lelemtől . . . Es a haja, a haja! . . . nézzed: pillanatról-pillanatra fehérebb lesz . . . rettenetes, milyen hamar őszíti meg a rémület! . . . Ez már a halál keze! . . . Es ezt a kezet én zudítom rá!

Halk kiáltás tört ki az ajkain, aztán kezeibe rejtette az arcát, hogy elűzze a szörnyű víziót.

A herceg megsimogatta forró homlokát.

— Ejnye, kedvesem! ha ez önnek annyira fáj, hát miért nem ad kegyelmet annak a nyomorultnak?

— Nem . . . nem lehet. Meg kell történnie! A bíróság ítélt . . . Az az ember gyilkos, akinek lakolnia kell . . . De . . . én azt hiszem . . .

— Nos?

Csönd. A királynő halkán zokogott, hiába iparkodva könnyeit megállítani.

— Lássuk csak, Marie; — kezdte el ismét a herceg. — Ez a dolog tulságosan felizgatja önt . . . Az első halálos ítélet ez, ugye bár?

— Az első . . . Hogyan?

— Házasságunk óta, az első . . . Es amióta ön uralkodik?

— Ah, igen; ez az első halálos ítélet, amelyet aláírtam.

— Akkor hát, ezen a czímen, kegyelmezen meg a bűnösnek.

A királynő hosszan elgondolkozott. Aztán halkán, minden szavát hangsúlyozva így szólt:

— Kegyelmet lehetetlen adnom. A bűnös csak halált érdemel. Igaz, jogomban áll az

Székelvíd követé.

Molnár Akos: Mielőtt beszédére áttérne, parlamenti udvariasság okából is néhány szóval reflektálni óhajt az előtte szóló szavaira. Ha Horvátországban mindnyájan úgy gondolkozunk, mint ahogy azt a képviselő ur előadta, akkor örömmel üdvözlöi itt a Házban a horvát képviselőket. (Helyeslés a szélsőbalon.) Áttérve az indemnítire nem tartja azt parlamenti kormányzásnak. (Helyeslés a szélsőbalon.) Minden bajok kiforrása az Ausztriával való kiegyezés. (Ugy van! a szélsőbalon.) Es e kérdésben a miniszterelnök elvesztette a csatát.

Szell Kálmán: Miért?

Molnár Akos: Miért? Azért, mert Körber huzza-halasztja a dolgokat és várja a politikai alakulásokat. A fentebb említett bajokból csak egy út vezet ki: az önálló vámterület. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.) Szell és Körber huzza-halasztják a döntés pillanatát.

E halogatás pedig közgazdasági pangást idézett elő. Már pedig a pangás igen veszélyes a nemzetre nézve. Áttérve az *olasz borvámra*, hibáztatja a kormányt az irányban tanusított magatartását.

Ilyen nyilatkozatok teszik aztán azt, hogy a magyar bornak, mely egykor az egész külföldön hírneves volt, császárak és királyok asztalán becsületnek örvendett, ma elvesztette renoméjét. *A műbörgyártások ellen szigorúbb intézkedéseket követel.*

Kiáltások a függelenségi oldalon: Be kell csukni őket.

Molnár: A földművelésügyi miniszter politikája iránt nem viselkedik bizalommal ez okok alapján. Nagy veszedelmet lát abban a bizonytalanságban, a melyben a kormány az országot hagyja s nem tájékoztatja a közvéleményt a külfölddel kötendő szerződési terveiről.

O nem törődik azzal, hogy milyen kormány fog a mostani után következni. Nincs meglepődve a mai kormányváltal, mert a mi érdekeinket nem védelmezi. Ne féljen a miniszterelnök se attól, hogy ki következik utána.

Szell Kálmán: Dehogy félek!

Molnár: Akkor hát vonja le a konzekvenziát, mondja meg a Felsőnek, hogy nem tudja megvédeni érdekeinket, s adja be lemondását. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Szünet.

Babó Mihály az indemnítás ellen beszélt. Holnap Szell Kálmán beszél.

A társadalom és a nemzetiségi kérdés.

Apponyi Albert grófról megírtuk a minap, hogy elfogadta a Felvidéki közművelődési egyület elnökségét. Vasárnap el is foglalta elnöki székét *Nagy Szombatban*, hol az egyület főkjája megalakult.

Elnöki székhelyében igen érdekesen nyilatkozott a társadalom feladatáról a nemzetiségi kérdést illetően. A szép beszéd e részét a következőkben ismertetjük:

Áttérve a társadalom feladataira a nemzetiségi kérdésben, kifejtéi abbéli fölfogását, mit ért e szóval: társadalom. Egyszerűen mindazt az együttműködést, a mely nem állami szervezeten alapul. Az ily tág értelemben vett társadalom szervezetekből áll s az egyesek tömegéből. A szervezetek körül fontosság tekintetében kiválóak az egyházak. Ezek buzgó közreműködésére számítanunk kell s lehet is. A katolikus egyház ott állott a keresztény magyar állam bölcsőjénél, össze van forrva a szervezettel és történetével. A protestáns egyházak, azok is, a melyek nagyszámu idegenajku híveket számlálnak, lelkiismereti szabadságukat a nemzeti szabadságért folytatott küzdelmek révén vívták ki. Zsidó vallásu honfitársaink pedig egyenjogúsításukat a magyar nemzeti eszme diadalával kapcsolatosan érték el. Mindezek a tényezők tehát történelmi emlékekkel is, etikai küldetésükkel is kötelezve vannak a magyar nemzeti gondolat ápolására. (Zajos tetszés). Es nagy vonásokban e kötelezettségnek eleget is tesznek; csak intenzivitást kérünk tőlük és minden közegüktől, mert e téren senkinek sem szabad neutrálisnak lenni: a ki nincs velünk, ellenünk van. (Zajos tetszés és taps.)

De kötelessége minden egyes embernek is, szolgálatába állni a nemzeti gondolatnak.

Minden magyar embernek valamely módon hozzá kell járulnia a nemzeti egység integritásának biztosításához. A közművelődési egyesületek éppen arra valók, hogy az egyeseknek erre az utat megjelöljék s a tőlük nyert erőt rendszeresen alkalmazzák. Minden magyar ember nem csupán a fajmagyart jelenti, hanem a politikai magyar nemzet minden tagját, bármi legyen az anyanyelve. A fajmagyar, a ki távol a közvetlen veszedelem érintéséről, nyugodtan élvezzi magyarságát, ne merítsen ebből ürügyet a tétlen közömbösségre, mert egy első szervezetnek minden tagja kell, hogy megérzen minden bántalmat, amely a szervezet bármely részében előáll: ha nem érzi, akkor holt tag a szervezetben, legalább is megdermedt hazafiságában. Az a nem magyarajku testvér pedig, a kihez szeretettel fordulunk, legyen áthatva attól az igazságtól, hogy első sorban az ő érdekeit szolgáljuk, midőn bensőbbé akarjuk tenni s pusztán jogiból érzelmivé fejleszteni azt a kötelezet, a mely őt az egységes magyar nemzethez kapcsolja. (Zajos tetszés.) Az igaztók elfordítják tőlünk szívét s megfosztják hazájától, a nélkül, hogy új hazát tudnának neki adni, ezzel ürt nyitnak lelki életében, a melyen át bevonul az erkölcsi zűllés minden veszedelme, folytonos duzzogásra, a sötétben való összeesküvésre, meddő önmeghasonlásra tanítják, a melynek nincs képzelhető megoldása. Mi pedig bele akarjuk őt vonni a nemzeti élet teljességébe, a melynek részesei voltak apái és ősapái is, s a melynél egyéb történelmi emléke és hagyományja nem lehet. Azt a kiáltást nyitjuk számára, hogy az ő fia, ha van rá tehetősége, s ha föl akarja használni a kulturális emelkedés eszközeit, a melyeket a magyar állam bocsát minden polgárának rendelkezésére, a demokrácia szellemében fölemelkedhetik az állami élet legmagasabb polczaira, beleírhatja nevét e nemzet történetébe. (Nagy tetszés). Ime, a kétféle ut, a melyet nem-magyar ajku testvéreinknek megnyit egyfelől a nemzetiségi igaztók aknamunkája, másfelől a mi öntudatos nemzeti kulturamunkánk. Habozhat-e a kettő között, a ki megérti az egyiket is, a másikat is? (Zajos tetszés és taps.)

ítéletet megváltoztatni . . . de akkor . . . azt mondaná a nép, hogy gyenge vagyok. Engem vádolnának, mert nő vagyok; nem biznának az erélyemben; képtelennek tartanának az uralkodásra . . . és . . . és . . . Oh, lehetetlen! Lehetetlen!

Ismét megeredt sűrű könnye s kebléből feltört a zokogás. A herceg hiába csitította, ölelte, bátorította; még élcelődött is, hogy felvidámita.

— Nem! . . . meg kell történnie! . . . nem állíthatom meg a bakó kezét . . . Oh, milyen rettenetes ez!

Kezei hirtelen lehanyattoltak, feje meghajlott . . . aztán mőly, mámoros álomba dőlt . . .

A herceg óvatos gyöngédséggel fektette párnáira az elalélt asszonyt; — szegény királynő! . . .

Az ablak redőin át sárga sáv szűrődött a félhomályba: a derengő hajnal.

Tíz óra tájban, amikor a szolgálattelvő udvarhölgy benyitott a királynőhöz, az épen fölébredt. Az arca sápadt volt, de komoly és méltóságteljes.

— Jól töltötte felséged az éjt? . . .

— Köszönöm, igen.

Váradai porfátyolképek.

Néhány évvel ezelőtt világot akarván látni, elmentem Debreczen híres városába egy szép meleg augusztusi napon. Mikor az indóházból kiléptem, mint egy ködfátyolkép tűnt fel a porfelhő homályos rétegei mögött a kálvinista Róma déli része. Hasonló tündérlátványt nyújtott a káptalansor is november első felében, az üdvösség 1902-ik esztendejében. (Reméljük, hogy második felében az ég könnyűül meg rajtunk s elveri a port jótékony őszi esővel — vagy hóval.) Csak hogy Debreczenben a por épen csak az indóház közelében volt élvezhető, Váradon ellenben mindazok befelülhatnak, akik a káptalandombot és a terjedelmes Schlauch-teret lakják. A Schlauch-térideknek egyébiránt valamivel jobb dolguk van, amennyiben a kocsiközlekedés főleg a tér északi, lakatlan oldalán, a Schlauch-park és a többi kertek között megy végbe, de a kik a káptalandombon laknak, azoknak nincs mit irigyelniük a Sahara egyes oázisainak lakóitól por dolgában.

Valóban ezen utvonat ellen minden összeküzdött. Nem elég, hogy a város nem törődik velük, de még egyes vállalatok keletkezése és a falusi parasztszerek rohamai is mind a káptalansort sanyargatják. Annak idején a Köblös-czég ígéretet tett, hogy téglás-szekerei nem fogják a káptalansor porát öregbiteni, hanem a Temető-utca felé fognak közlekedni. Ez volt a fölétel, mely alatt a püspökség és káptalan annyi pressziónak, könyörgésnek engedve, beleegyezett a fölépített téglagyár megtérésébe. Akkor csak a füsttől félték. Megkapták a port is, mely aztán végkép tönkretette a szép városvegi tájkép idillikus hangulatát.

Ha már nyakunkra hozta a város a téglagyár kellemetlen szomszédságát, vonja le a konsequenciát és locsoltasson vagy burkolja ki valamiképp az utvonalat. A mi utvonatunk locsolása szükségesebb, mint a végig gránittal burkolt Fő-utczáé.

Valamelyik kanonok ur egy alkalommal privátim kérte az irányadó tényezőket, hogy ha már nem köveznek, legalább néha locsoltassanak. A felelet az volt, hogy a közgyűlés nem vette be a káptalansort a locsolandó utcák sorába. Tehát közgyűlési határozat kell hozzá, hogy egy kis locsolás áldását élvezhessük. Laknak csak egy városi tanácsos vagy mi erre felé, tudom hogy aszfalt vagy Ländler-kő burkolatán sétálhatnánk s nem emlegetnék a közgyűlést.

Elzengedeztük a mult alkalommal keserveinket, azonban süket fülekre találtunk; azaz hogy dehogyan találtunk; azóta fölemelték egyik másik káptalansori ház adóját, hogy még élénkebb tudatára jussunk városi életünk boldogságának. Fizetni hivatalosan adót meg adót törvény szerint törvény ellen, mert hiszen akinek az anarchiáról fogalma nincs, az vessen egy pillantást a váradai adókiivetés rejtelmébe; fizetni félhivatalosan és köz, valamint magánjótékonyaság czimén, e mellett folyton tűrni a lelkiismeretlen sajtó kirohanásait, melylyel nem csak az egyházi testületeket, de már magát a vallást, annak tanait, intézményeit büntetlenül sárba rántják, a népet legnagyobb jótevői ellen izgatják; nyelni, nemcsak a város, de a betóduló falvak porát, szennyét: ez egynémely váradai lakosra nézve a városi élet gyönyöre. Quo usque tandem? . . .

Egy olasz-i lakos.

UJDONSAGOK.

Erzsébet királyné emléke.

Még pár évvel ezelőtt nem olyan szomoró volt az Erzsébet napja. Az egész ország ünnepelte áldott királyné névnapját.

A genfi gyilkos merénylet óta gyásznapja lett november 19-ike a nemzetnek. — Erzsébet napja alkalmából ma az iskolákban gyászünnepélyek lesznek boldogult Erzsébet királyné emlékére.

Az összes r. kath. plebánia templomokban ma szerdán délelőtt gyászmisek lesznek boldogemlékü királyné lelküdvéért.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet elnöksége és választmánya, az Erzsébet leányvárház növendékeivel szintén részt vesznek a gyászmisén. Ozv. Báró Gerliczy Félixné elnökő kéri a választmány hölgyeit, hogy ma, szerdán délelőtt fél 9 órakor lakásán megjelenni szíveskedjenek.

Erzsébet gyászünnepély az akadémián.

A helybeli kir. kath. jogakadémia az idén is áldoz felejthetlen Erzsébet királyné asszonyunk dicsőséges emlékének. Ma délelőtt tíz órakor fog kezdődni a premontrai kanonokrend templomában az ünnepség egyházi része, a szentmiseáldozat, melyet Dr. Némethy Gyula jogakadémiai hitványok és magántanár tart, melynek végezte után a tanári kar és a joghallgató ifjuság az akadémia dísztermébe vonul, hol Dr. Hoványi Gyula jogakadémiai tanár mond emlékbeszédet az áldott emlékü dicső királyné felett, ki úgy szerette a magyarok hazáját.

A nagyváradai r. kath. főgimnázium nov. 19-én délelőtt fél 10 órakor az intézet dísztermében ünnepélyt rendez Erzsébet királyné emlékére, a következő műsorral:

1. Erzsébet gyászdal. Belezny Antalól. Énekli: a főgimn. vegyes énekkara.
 2. Emlékb. széd. Tartja: Beke Boldizsár tanár.
 3. Erzsébet. Váradai Antaltól. Szavalja: Nagy J. VIII. o. tan.
 4. Zene. Előadja a főgimn. zeneegyesület.
- Az ünnepély előtt d. e. 9 órakor szentmise a prem. templomban.
- Az érdeklődő közönséget ez ünnepélyre tisztelettel meghívja az igazgatóság.

A főreáliskola Erzsébet-ünnepélye f. hó 19-én, szerdán délelőtt 8 órakor fog megtartatni a főreáliskola tornacsarnokában. Stauber József igazgató megnyitó beszéde után az ifjuság az Erzsébet-gyászdaít énekli el, Pálffy Béla hittanár pedig ünnepi beszédet mond. Az ünnepélyt a főreáliskola énekkara fogja berekeszteni a Hymnuszszal.

Dicsőült Erzsébet királyné emlékére ma, szerdán reggel a felső kereskedelmi iskola is rendez ünnepélyt a következő műsorral:

1. Erzsébet királyné. Irtá: Balla Miklós, szavalja: Biró Sándor f. o. t.
 2. Emlékbeszéd. Tartja: dr. Kovács S. János igazgató.
 3. A királyné és a virágok. Irtá: Sas Ede. Szavalja: Kauffmann Mór k. o. t.
 4. Nagyasszonyunk halva. Irtá Torkos László. Szavalja: Vékony Miklós a. o. t.
- Az ünnepély reggel 8 órakor kezdődik, az intézet vizsgálótermében.

A nagyváradai községi polgári leányiskola f. hó 19-én 11 órakor szintén Erzsébet ünnepélyt rendez. Az ünnepély műsora a következő:

1. Hymnus, énekli a dalkör.
2. Előszó. (Nevezetes írók emlékirataiból.) Előadja: Hegyesi Erzsike.

3. Requiem. Katona E. Szavalja: Petry Margit.
4. Megdicsőült nagy királyné. Torkos L. Belezny Antal szerzeménye. Előadja a dalkör.
5. A királyné élete. Tutsek H., felolvassa Földi Boriska.
6. Hullasatok könnyet. Kosári J. Belezny Antal szerzeménye. Előadja a dalkör.
7. Glóriás asszonyunk. Makay E. Szavalja: Kutka Izabella.
8. A királyné álma. Pósa L. Szavalja: Laszky Adél.
9. Gyászdal Belezny Antaltól, előadja a dalkör.
10. A nagy sirra. Sebestyén K. Szavalja: Richard Erzsébet.
11. Tetemre hívás. Tomka K. Szavalja: Böszörményi Erzsébet.
12. Szózat. Énekli a jelenlevők.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 23. Szigligeti-társaság rendkívüli közgyűlése.

* Rendkívüli városi közgyűlés. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap csütörtökön, november hó 20-án, délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart. Eredetileg két fontos tárgy volt kitűzve a rendkívüli közgyűlés napirendjére: a város 1903. évi költségvetése és a városi villamos mű, illetve a villamos világításról alkotott szabályrendelet. Újabb megállapodás szerint csak a költségvetést tárgyalják a rendkívüli közgyűlésen. A villamos szabályrendeletet levették a napirendről, mert a városi tanács csak egy részét tárgyalta még s nem akarja előkészületlenül a plénum elé vinni a fontos ügyet. A rendkívüli közgyűlésre vonatkozólag következő értesítést adták ki:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1902. évi november 20-ik esetleg következő napján, mindenkor d. u. 3 órakor a városház tanácstermében tartandó rendkívüli ülésén a következő ügyek fognak tárgyalatni.

1. A város házipénztára, az abbaa kezelt alapok és alapítványok 1903. költség-előirányzata.
2. A tanács javaslata a közpénzek elhelyezésére.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba nevezett ügyiratok a közgyűlést megelőző napon bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1902. november 18-án.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

* Új táblai bíró. A nagyváradai kir. ítélőtáblánál néhai Poyndár Dénes elhunytával megüresedett bírói székre király ő Felsője dr. Dániel Lajos aradi kir. törvényszéki bírót nevezte ki. Dr. Dániel Lajos kinevezése folytán a kir. tábla bírói kara kiváló erőt nyert, aki mint elnöki titkár, már működött a nagyváradai kir. ítélőtáblánál s szakképzettsége s megnyerő modora által becsült és kedvelt tagja volt városunk előkelő társadalmának.

* Sándor király apja sirjánál. A zimonyi Narodnoszt megbízható szerb forrásból jelenti, hogy Sándor király végleges megállapodás szerint január végén Krusedolba megy Milán király sirjához. Sándor király ez alkalommal Brankovics patriarka vendége lesz. Karióczán Tallian Béla, a szerb egyházkongresszus királyi biztosa fogadja a szerb uralkodót.

* A vármegyei nyugdíjasok igazolása. Biharvármegye azon nyugdíjasaitól, akiknek életben léte köztudomásu dolog volt, a nyugdíjajutalék kifizetésénél nem követelték, hogy az anyakönyvvezető igazolja, hogy élnek. Új-

évtől a vármegye nyugdíjait is a kir. adóhivataltól veszik fel nyugdíjaikat, miért is *Miskolc* Arpád megyei főszámvéví felkérte az alispánt, hogy a kir. adóhivatal ragaszkodni fog a törvényben előírt anyakönyvi igazoláshoz, s ezért hívja fel erre az érdekeltek figyelmét.

* **Meghalt 118 éves korában.** Bukarest város tekintélyes polgára Komnenos János tegnap 118 éves korában halt meg. 1854-ben Miklós császár a Szent Anna rend nagykeresztjével tüntette ki és 23 évvel később Sándor császártól nagy kitüntetést kapott, amiért a török háború idején háromezer keresztény családot a basibozukok mérszárlásától megmentett. A „Roumanie” szerkesztője az elhunytban dédapját gyászolja.

* **Biharmegyei rendkívüli közgyűlése.** A rendes megyegyűlés határdeje, december 17-ike még messze van, azonban több sürgős ügy vár a vármegyén gyors elintézésre. Ez okból Biharmegyei törvényhatósági bizottsága november 26-án rendkívüli közgyűlésben tárgyalja a következő ügyeket:

1. A főszoigabirói lakok építése és javítására felveendő 200.000 koronás kölcsön kötelevényének tárgyalása; 2. a vármegyei közönsége és a nagyváradi gör. szert. katolikus püspöki javadalom között a B.-Örvényesen nyitandó kőbánya létesítése és a kőzetek kiaknázása tárgyában létrejött szerződés felülbizárlása; 3. alispáni előterjesztés a pénztári és számvéviségi teendőknél az állam által leendő átvételre folytatás szükséges előintézkedések miatt a főpénztárban és a számvévisésnél kiegészítő erők alkalmazása iránt; 4. Papp János vármegyei főjegyzőnek szabadságidő engedélyezése iránt beadott kérvénye; 5. a sárréti járás főszoigabirójának átköltözködési költség megtérítése iránt beadott kérvénye; 6. a sárréti járási irókknak és napidíjasnak hasonló kérvényei; 7. a sárréti járás főszoigabirójának kérvénye, az október havi lakpénzének és iroda bérének kifizetése iránt; 8. a B.-Ujfalu község közbirtokosságának kérelme, a birtokhatár jeleinek a szabályrendelettel előírt méreteken leendő alkalmazása iránt. Mirel bizottsági tag urat van szerencsém értesíteni. Nagyvárad, 1902. évi november hó 17-én. *Szunyogh Péter*, alispán.

* **Megtámadott rendőr.** Ezen cím alatt egy hírt közöltünk tegnapi számunkban, amelyre vonatkozólag a következő sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztőség! Becses lapja tegnapi számában az újdonsági rovatokban az én csekély személyemmel történi foglalkozás, mely tisztelettel kérem sziveskedjék becses lapja mai számában a közleményt oda módosítani, hogy a rendőr sem általam sem más által sem szóval sem másként nem bántalmaztatott és hogy a feljelentés egész terjedelmében rossz akaratu koholmány, rágalom. Nvárad, 1902. XI/18. Tisztelettel vagyok alázatos szolgálója *Friedmann Jenő*.

A fenti nyilatkozatra megjegyeztük, hogy a helyreigazítási szándékolt közleményt a hivatalos rendőri sajtóiroda adta ki az összes lapoknak s ennek alapján közöltük, a többi lapokkal együtt. — Mindenestre különös, hogy egy rendőr önmagától olyan vádat találjon ki, hogy elverték. Tnditunkkal még eddig nem örökölt a város közbiztonságára olyan rendőr, akinek ilyenféle visiói lennének. Különbben ha rágalmazta a rendőr, bánjon el vele éppen úgy, mint azon a holdvilágos éjszakán, de arra figyelmeztetjük, hogy azóta Balogh Imre valószínűleg „felvilágosodott” s adott esetben — ő is út.

* **Vásárcsarnokok felállítása.** Evtizedek óta kísért Nagyváradon a vásárcsarnok felállításának eszméje. Terveket is készítettek már különböző alakban, de a dolog feledésbe ment. Most feljuttotta *Weimann Béla* okleveles mérnök. Beadványt intézett a városhoz, amely szerint szükségét látja a vásárcsarnok felállítá-

sának; ez az intézmény anyagi előnyt is biztosítana a városnak. Kéri a tanácsot, hogy indítsa meg a tárgyalásokat s erre határidőt tűzzön ki. Hajlandó a terveket elkészíteni.

* **Az örökség áldozata.** *Felső-Valenydgra* biharmegyei községben irigyelte *Bottó Zachari*, hogy a sógorának, *Irimie* Patronak több vagyona van mint neki, pedig az ő felesége is ép olyan édes gyermeke volt az apjának, mint a Petru sógor. E miatt a vagyoni különbség miatt a napokban a korcsmában erősen össze is küzböztek s meg mondta Zachari a sógorának:

— Azért van neked miből élni, mert a feleségem vagyont is ti eszitek meg.

E gyanúsításra a Petru csak azzal válaszolt:

— Ne beszélj ilyet sógor, nem igaz az.

De már ezt Zachari nem állhatta meg csak szóval, hanem argumentumul elővette a tenyerét s úgy vágta kétszer arezul a sógort, hogy zugott bele a füle is. A korcsmáros jelen levén, mint a rendnek őre a kaptos Zacharit a korcsmából egyszerűen kilóditotta s mivel a rézbányai csendőrjárat ép ott végzte körutját, ez vette pártfogásba a kissé ittas embert; haza kísérte s jól a lelkére beszélve, meghagyta neki, hogy most már hazulról egy lépést se tegyen. Ugy is történt, míg a csendőrt látta, de bizony egy kis félóra mulva mégis eszébe jutott, hogy a sógor a korcsmában az ő felesége jussát issza. Ő ezt otthon tétlenül nem nézheti, vissza ment hát a korcsmába, hogy megkérdezze a sógort, mi is az akarata? — ad-e neki is az örökségből?

— Ne bolondozz sógor! — szolt Irimie Petru, itt a pálinka igyál; — de már erre Zachari késsel felelt.

— Megöllek! — kiáltá — s a szumánjából előkapott késsel úgy megszúrta a szive táján sógorát, hogy az eszméletlenül rogyott össze. A vaskóhi járásbiróság még azon éjjel kiszállt a helyszínére a sérült kihallgatása végett s mivel az orvos szakértő véleménye szerint sérült életveszélyesen van megsebesítve, — a kedves sógort letartóztatta s most a vaskóhi járásbiróság fogházában elmélkedhetik felesége képzelt örökségén.

IRODALOM.

Rákosi Viktor összegyűjtött munkái. Iy irodalmi eseményről adunk hírt, mely bizonyára a legszeleesebb körű és a legrokonszenvesebb viszhangot fogja kelteni a magyar közönség részéről. — Rákosi Viktor — vagy, a magyar olvasók előtt megszokottabb néven mondva: Sipulusz — munkái összegyűjtött és egységes kiadásban kerülnek a közönség elé. — Azok is, melyek különböző kötetekben már egyszer felbukkáltak a könyv formáján, de azok is, melyek eddigi újságok hasábjain voltak eltemetve: most egyforma és teljes kiadásban látnak napvilágot. Az első kötet már legközelebb kikerül a sajtó alól, a többi pedig gyors egymásutánban fog utána következni.

Hogy mit talál a magyar olvasó e kötetben? Ugy látszik, hogy Sipulusz nagy népszerűsége mellett ezt nem is kell részletezni. Mégis azonban jegyezzük meg, hogy az a Rákosi Viktor, aki ebben a gyűjteményes kiadásban lép a magyar közönség elé, több lesz, mint amennyinek általában Sipuluszt tudják. — Es ezt a többet nemcsak a teljesség jelentésében kell érteni, nemcsak úgy, hogy az olvasó a mellett, amit már ismerhet, azt is mekapja, ami bizonyára még új előtte, szóval: Rákosi Viktor eddig megírt összes munkáit; hanem; hogy azok a tulajdonságok, amelyek Sipuluszt jellemzik, még nem merítik ki az egész Rákosi

Viktor jelentőségét. Mert, bármily kiváló és kedves írója közönségünknek Sipulusz, Rákosi Viktor egész írói egyénisége még kiválóbb és megérdemli, hogy a méltánylás, mivel eddig jutalmazták, még teljesebb legyen.

Hogy Sipulusz souverain ura a jókedvnek, azt eddig is tudtuk róla. Most, mikor munkássága egész terjedelmét áttekinthetik, ki fog tűnni, hogy komoly dolgokban is a legjobbak közé tartozik, akikkel a magyar irodalom büszkélkedhetik. Humorában szivet derítő, felrisszó, a lelki jólérzésnek és feltüdülésnek bőséggel buzgó kufefe; komoly írásaiban ráismerünk a magyar faj legjobb és legnemesebb érzéseire. Akik eddig Sipuluszt szerették — és melyik magyar olvasó ne fogadta volna őt már régtől fogva szeretetébe? kiegészíthetik vonzódásukat azzal az elismeréssel, hogy ez az író, aki vidámságában oly könnyed, egyszersmind a magyar nép lelki világának, érzéseinek, vágyainak, fájdalmainak és reményeinek egyik legértelmesebb szószólója. Ami a magyar szivet földeríti, azt dusan találják Sipulusz munkáiban és ami a magyar elmét foglalkoztatja, az átható erővel szól meg azokban a rajzokban, novellákban és regényekben, melyek Rákosi Viktor irodalmi jelentőségét a legelső rangba emelik.

Az olvasó bőségben választhat e munkákban, akár vig dolgot kíván, akár pedig komoly olvasmányban akar gyönyörködni. Es bármifog választani, mindig eléri célját, mindig nyertes lesz: — olyasmit talál, ami humorával elkerülhetetlenül hat a lélekre, vagy ami komoly szépségével a leghálásabb tárgyai közé tartozik a figyelem odafordításának. Abban a könyvtárban, mely a magyar lélek kincseit őrizi, Rákosi Viktor a legigazabb értékek közé tartozik és hogy most munkáinak gyűjteményes kiadása megnyitja előtte az utat, hogy oda kerüljön, bizonyára meg is találja a bemenett. Erdeme, jelentősége és minden jogzime fölösen meg van hozzá.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Végrehajtó (bohózat.)

Csütörtök: Zsidóé.

Péntek: Menyem.

Szombat: Remete csengettyűje (Ródey Sziidi bemutatkozása.)

Vasárnap este: Don Cezár.

M e n y e m.

Enek a kitűnő vizjátéknak nem egy érdeme lesz a Szigligeti-színház idei történetében. Először is tanúsága annak, hogy lehet ma is kitűnő vizjátékot írni, amelyet pirulás nélkül élvezhet bárki. Aztán alkalmat adott a színészeknek, hogy egy pompás előadással kissé kirántsák a társulat megrekedt renomméjét a kátyuból. Végül alkalmat adott a közönségnek, hogy a színházba menjen s ott igazán kellemes estét töltsön. Ujabbán alig volt még olyan közönségünk, mint tegnap.

„Menyem” a cím, ki rejtőznék hát alatta más, mint az anyós? Csakhogy ez az anyós nem a vejét, hanem a szép ősi szokást lábba tiporva, a menyét szekirozza. Rá akarja bizonyítani, hogy hűtelen, el akarja választani a fiától, hogy aztán annak más feleséget szerezzen. Mar meg is van a kiszemelt utód egy lengyel grófné személyében, de a menyasszony átlát a szítán s úgy intézi a dolgot, hogy az anyós a lengyel grófnéval a saját férjét csipi légyotton, a mely felsülés a rendes hatással jár: az anyós leforrázott férjével együtt köddé válik. Békét hagy ezentul a fiataloknak s csak haragját viszi magával, mert — mint a darab mondja — az idő lehűti a férfit, de az asszonyt soha!

Ötletes, frissen megírt vigjáték, mely éppen alkalmas arra, hogy az ember egy estét kellemesen eltöltsön. Nem egyszer viharos derűség fogta el az egész nézőtér, ezzel a darabnak nyert ügye volt. De a mennyire érdeme a siker a műnek, annyi elismerés illeti a szereplőket mind, egytől egyig, t. i. Bércziig. A vigjátéki személyzet ritkán produkált még ilyen jó, gyorsmenetű előadást. *Krasznay* és *Bognár* azok, a kiket első helyen kell kiemelni eredeti, ötletes játékuikért. *Tóth Elek* finom ízléssel adta nagy szerepét. *Deésiről* pedig örömmel állapíthatjuk meg, hogy lassankint a társulat egyik igen jó és erős tagjává nőtte ki magát. Tagnap is nyílt színen megtapolták. *Szathmáry* jó volt, de *Bérczinek*, egy látszik, nagyon rangján aluli volt a szerepe. A mi kár, mert érdemes és lehetséges lett volna ebből a semmi-szerepből is valamit csinálni. A nők közül igen kedves és ügyes volt *E. Kovács Mariska* és *László Irén* játéka, míg *Benkő Jolán* az anyós szerepében remekelt. A rendezésben nem volt semmi új, de semmi rossz sem. Érdemes lesz a darabot még néhányszor megismételni, remélhetőleg nagyobb közönség előtt.

Dr. K. A.

Színházi szerződötések. A színházi szerződötések dolgában önkényes kombinációk látnak mind gyakrabban napvilágot. A színház vezetősége nem lehet abban a helyzetben, hogy a kombinációkat minden esetben megczáfolja már csak a színtársulat óhajtott rekrutálásának sikere érdekében sem. Somogyi igazgató megígérte, hogy színtársulatát a nagyváradi közönség és kritika óhajtsaihoz képest fogja újjászervezni s ez ígéretet be is akarja váltani. Önkényes kombinációk, favorizálások csak árthatnak az ügynek. Somogyi igazgató kellő időben publikálni fogja új társulata névsorát. Nem szolgálta reá a szerződötések dolgában semmi prejudikálásra.

A végrehajtó. Pompás bohózatot elevenítenek föl ma este a színházban. *Sylvane* és *Artus* nagyszerű darabját a *„Végrehajtó”*-t. A czimszerepet *Krasznay Andor* játssza, kinek ez egyik legkiválóbb szerepe. *Benkő Jolán*, *H. Novák Irén*, *P. Szép Olga*, *Kulinyi Mariska*, *Tóth Elek*, *Bognár János*, *Peterdy Sándor* és *Dési Alfréd* játsszák a darab többi szerepeit.

Változás a műsorban. A hátfőről csütörtökre halasztott *„Bibliás asszony”* előadása csütörtökről is elmarad. A *„Zsidónő”* szombati sikere után olyan nagy volt az érdeklődés az operaelőadás megismétlése iránt, hogy Somogyi színtársulat csütörtök estére újra a *„Zsidónő”*-t tűzte ki előadásra. A *„Bibliás asszony”* valószínűleg a jövő hét valamelyik estéjét fogja betölteni.

Rédey Szidi. Rédey Szidy, a színtársulat új koloratur-primadonnája valószínűleg ma, vagy holnap érkezik Nagyváradra s kezdi meg a színházi próbákat. Az új primadonna szombaton mutatkozik be a *„Willars dragonyosai”* operetiben.

A föld. Malonyai és Kemechej darabjából a *„Föld”*-ből javában folynak a próbák. A szereposztás a következő: *Dobos Kovács József* — *Kovács Lajos*, *Zsuzsa felesége* — *Benkő Jolán*; *Klári* — *László Irén*; özv. *Vékeyné* — *Somogyi Nagy Julia*; *Gedeon* — *Dési Alfréd*; *Marosvári Marosy* — *Krasznay Andor*; *Bódog fia* — *Tóth Elek*; *Susanne, leánya* — *P. Szép Olga*; *János az öreg kocsis* — *Bognár János*.

Az új darabok. A Szigligeti-színház megszerzett újdonságai közül a *„Halálos csönd”* és a *„Casanova”* próbái folynak legjavában. A *„Föld”* után minden bizonyosság szerint e két darab lesz a Szigligetiszínház legközelebbi premierje. *„Niobe”* operetből is megtörtént a szereposztás. *Krasznay Andor* a színtársulat jeles művésze a napokban fentjárt Budapesten

s végignézte a vigszínház szenzációs sikerű bohózatának, a *„Louise”*-nak az előadását. Nálunk *Krasznay* fogja a darabot rendezni.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 62.

Bérlet 48. sz.

Ma szerdán, 1902 november 19-én:

A végrehajtó.

Bohózat.

S Z E M E L Y E K:	
Cheradame, végrehajtó	Krasznay Andor
Octavie, a felesége	Benkő Jolán
Brocatel, ügyvéd	Tóth Elek
Antoinette, a felesége, Octavie leánya	H. Novák Irén
Largilette, irnok Cheradame-nál	Deésy Alfréd
Pimporet, végrehajtó	Bognár J.
Kapitány	Peterdy Sándor
Cyprienne	P. Szép Olga
Marianne, szobaleány	Kulinyi Mariska
Zelio, szakácsné	Tóváry Anna

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr., Támlaszék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr., Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 óráig előre válthatók.

Kezdeté 7 órakor, vége fél 10 órakor.

Holnap csütörtökön, november 20-án:

A zsidónő.

Opera.

Igazságszolgáltatás.

Székely Irén és Somogyi Károly.

Az elmúlt színi szezon legnagyobb szenzációja az volt, mikor *Székely Irén* énekesnő féléknél hagyta a nagyváradi színtársulatot s minden előleges bejelentés nélkül elhőzött Nagyváradról.

Somogyi Károly várt egy darabig, hogy hátha csak amolyan primadonna szeszély a *Székely Irén* távozása. De mikor látta, hogy nem akar a primadonna visszatérni a társulathoz, szerződészegésért beperelte s 5000 korona kártérítést követelt *Székely Iréntől*.

A nagyváradi kir. járásbíróság előtt már többször tárgyalták az ügyet, de érdemben még nem ítékeztek.

Tegnap délelőtt ismét előkerült az ügy *Bessenyei Elemér* bíró előtt. Ez alkalommal a szerződést láttamazó *Bognár János* színművész és *Erdélyi Miklós* titkárt hallgatták ki.

Ítéletet azonban most sem hoztak, hanem újabb tárgyalást fognak tartani, amelyen *Székely Irént* is kihallgatják.

A törvényszék „uzsorásait” felmentették.

Annak idején részletesen megemlékezünk mi is arról a szenzációs ügyről, hogy *Ginzery Lajos* kir. járásbírósaí irnok feljelentette *Rákosi Ferenc* kir. törvényszéki kapust és *Tóth István* törvényszéki szolgát uzsoráskodásért. Azzal vádolta őket, hogy a kisebb tisztviselők nagyrészt tönkre teszik, mert apró kölcsönök után óriási, 500-600% os kamatot szednek.

A kir. törvényszék beigazolva látta a vádat s *Rákosi Ferenc*et 6 havi börtönrre, 200 korona pénzbüntetésre és 1 évi hivatalvesztésre, — *Tóth István* pedig 4 havi börtönrre, 100 korona pénzbüntetésre ítélte.

A kir. ítélőtábla büntető tanácsa előtt tegnap tárgyalták az elítéltek felebbezése folytán az ügyet.

Ritók Zsigmond elnököl; az előadói listát *Balogh Samu* bíró jeltötte be; szavazó bírók voltak: *Molnár Géza*, *Harmathy Károly* és *Bigye Gyula*; jegyző dr. *Madarász Kalmán*; közvédő: dr. *Kripka Henrik*; magán védők: *Rákosi Ferenc* részéről dr. *Várady Zsigmond*, *Tóth István* részéről dr. *Stocker József* ügyvédok.

Hosszabb tanácskozás után az elnök kihirdette az ítéletet, a mely szerint úgy *Rákosi Ferenc*et, mint *Tóth István* teljesen felmentette a kir. tábla.

Az „Ebresztő” sajtópöre.

(Nyiltterező szerkesztő.)

Szenzációs fordulatokban gazdag bürogyi tárgyalás volt tegnap a helybeli törvényszéken.

A megboldogult *„Ebresztő”* című szocialista újság szerkesztője ifj. *Simon Szilárd* a vádlott, aki az *„Ebresztő”* 1900. november 9-iki számában *„Egy gazember leleplezése”* címen a Nyilttérben egy cikket közölt, melyben kvalifikálatlan kitételekkel illette *Sarkadi József* volt rendőrbiztos. Többek között ezeket írta: *Láttam a nyomorult páriát, mint a hönögött, s mint uszította rám a pinczereket de a nyomorult, gaz, arczatlan eszel sem érte be.*

E cikk előzménye ugyanis az volt, hogy *Simon Szilárdot* a pinczeregylet estélyéről *Sarkadi kiutasította.*

A tegnapi tárgyaláson mindjárt a vádat s az inkriminált cikket felolvasása derűtséget keltett, minek felolvasása után a Sarkadit képviselő *Halász Lajos* a tárgyalás elnapolását kérte, de a büntető tanács *Fassie* bíró elnöklats alatt e kérést mellőzve a tárgyalás folytatását határozta el.

Simon Szilárd élénk színezéssel s merész frázisokkal védelmezte magát, erősen hangoztatva a sajtószabadságot, a mi szerinte arra való, hogy a piszkolódást is lenyomtassák.

A vádlott védelme után a panaszos képviselő Halász Lajos terjesztette elő a vádat s ez volt a tárgyalás szenzációja. Úgyesen csoportosított érvekkel s temperamentumosan bizonyította, hogy *Simon* könnyelmű tuzelmeivel *Sarkadit* a kenyerétől fosztotta meg, mert *Sarkadit* a rendőrségtől éppen a *Simon* régebbi rágalmai nyomán bocsiótták el. Kéri a vádlott szigorú megbüntetését.

A törvényszék büntető tanácsa ezután visszavonult ítéletozataira s rövid tanácskozás után kihirdették az ítéletet, melynek értelmében *Simon Szilárdot* nyomtatvány útján elkövetett rágalmazásért 200 kor. fő és 10 kor. mellék pénzbírsággal sújtották. Vádlott és panaszos felebbeztek.

MULATSAG.

Földművelők mulatsága. Meghívó. A Nagyvárad-Velencei Földművelők köre 1902. év november hó 23-án, vasárnap, a Budaféle vendéglőben, Velence, Kolozsvári-utca könyvtára és egyéb szükségletei fedezésére házi mulatságot rendez. Belépti-díj: személyre 2 korona, család jegy (3 személyre) 2 korona. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek előre válthatók a rendező bizottsági tagoknál és este a pénztárnál. Jó italok és izletes ételekről gondoskodva lesz. Felfűzetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

TAVIRATOK.

Királyok találkozója.

Windsor, november 17. Edvárd király este 7 órakor ideérkezett és megvárta a pályaútváron a portugál királyt, a ki negyedóraval később érkezett meg. A két király nagyon melegen üdvözölte egymást, aztán pedig a kastélyba hajtaták. (M. T. I.)

A Nessi-ügy folytatása.

Budapest, nov. 18. (Saj. tud. táv.) A Magyarország legutóbbi értesülése szerint a Nessi-ügy tárgyalását, az indemnity lebonyolítása utánra halasztja a kormány.

Sztrájk.

Páris, november 17. A alibi szénmedencében megszűnt a sztrájk. St. Etiennében a sztrájkoló munkások általános szavazást fognak tartani a választott bíróság döntése tárgyában. (M. T. I.)

Kora tél.

Budapest, nov. 18. (Saját tud. táv.) Felső-Magyarország folyóin általában megindult a jégzajlás. A Felső-Tiszán, Latorczán, Szamoson, Ondaván, a Hernádon táblákban uszik a jég. Oroszországban pedig a Dnyeper váratlanul befagyott s általában 12 fokos hidegek vannak éjjelenként. Kézdivásárhelyen erős fagygyal, nagy havazással beállott a tél.

Szegszárd, nov. 18. tegnap reggel itt erős havazás állott be, a hőmérő a fagypontra alá szállott; a hideg 5 fok. A korán beköszöntött fagy meglepte a gazdákat, mert a külső munkát még nem fejezték be. A szőlősgazdák közül sokan még nem takarták be a szőlőt. (M. T. I.)

Egy tüzhányó kitérése.

New-York, nov. 16. Honoluluból jelentik 11-iki kelettel: Egy dróttalan távirat azt jelenti Havai szigetéről, hogy Kilauea tüzhányó olyan erősen működik, ahogy az utolsó husz év alatt soha nem működött. (M. T. I.)

A szultán születésnapja.

Konstantinápoly, nov. 17. A szultán születése napját mindenütt nagy fényvel ünnepelték meg. A szultán valamennyi uralkodótól üdvözlő táviratot kapott. Este kivilágították a várost. Baleset nem történt. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Irtá: Sienkiewicz Henrik. 144

Ugyanazonnap, déltájban fölkészült harmecz a Wiersul tatárjai közül, hogy Skrzetuskival utnak induljanak. A kastély nagytermében azalatt vendégül látta a herczeg az összes tisztet s ezen az ebéden búcsúztatták a szerelmes lovagot is, akit vőlegény létére a herczeg mellé ültettek. Skrzetuski oldalán Sagleba terpeszkedett azon a jusszon, hogy az ő segítségével jutott a lovag vőlegényi sorba. A herczeg vidám kedvében fölköszöntötte az ifju párt. Mosolygott, mert megkönnyebbült immár lelke nagy terhétől. A férfiak vivát-kiáltásaitól megremegtek a falak és az ablakok, a cselszöszvény is vigan volt az előteremben, ahol Rzenzan vitte a szót. Most már a harmadik poharat ülté a herczeg az ifju párra.

— A jövődö Skrzetuskikra írtém harmadik poharamat is. Adja az ég, hogy az almák ne essenek messze a fájoktól! Sokasodjék és gyaradjék ez a kedves ifju pár.

— Vivát! — Vivát! harsogták mindannyian.

— Legalább is egy fél század katonáralót adjon a hazának! tréfákozott az agg Sacwilichovski.

Mindannyian nevettek. A bor már föltüzeltelte a kedélyeket, hangos volt a beszéd, tréfás a kedv. Skrzetuskinak is megoldotta a nyelvét az ital.

— Nem fog sok hiányzani belőlök, ígérem! Tudjátok meg, hogy a kakuk tizenkét fiut jószolt a számomra!

Valami megzavarta most a vig mulatozást. Sötét, porlepte alak jelent meg a küszöbön s a dusan megrakott asztal látására, a vidám nevetés hallatára fejét lehorgaszta állott meg.

A herczeg pillantotta meg őt először. Osszeránczolta a szemöldökét.

— Ki az? Szent Isten! Kusel, akit kémlelni küldtem! Hirt hoztál?

— Hirt, még pedig rosszat, nagyon rosszat, felelt tompán a tiszt.

Elhallgatott a hangos mulatozás, senki sem szólott. A fölemelt serlegeket érintetlenül emelték el a vitézek ajkairól s megdöbbenve lesték Kuselt, akinek arcáról lesírt a fájdalom.

— Beszélj, sürgette a herczeg.

— Óh uram, bár nem nekem kellene ezt a szörnyü hirt véled közölnöm!

— Mi történt? Mondd!

— Bar, az erős, a bevehetetlen Bar — elesett!

HARMADIK KÖNYV.

ELSŐ FEJEZET.

Világos, fényes, derős éjszakában a Waldynka partján a Dayester felé lovascsapat haladt.

Lassan ügettek a lovasok, majd hogy nem lépésben. Kettő közülük jó darabbal a többiek előtt haladtak, hogy szertekémléjék a vidéket. De ugyancsak buzgón tereferáltak egymással, sőt megállították a lovaikat és hátra-szóltak az utánok jövőknek:

— Lassabban, hé! Lassabban!

S a csapat egyre lassabban haladt, akár a csiga, ugy mozgott előre.

Mikor aztán elhagyták a dombot, amely eddig árnyékot vetett rájuk s olyan helyre értek, ahol szabadon érte őket a holdfény: ért-hető lón a lassu járásuk. A karaván közepén két egymáshoz szíjazott ló függönyös nyugvó-ágyat vitt, amelyen egy nőalak feküdt. A hold ezüstös sugára végigfolyt a halvány arcán s a lezárt szemein.

Tíz fegyveres lovagolt mögötte. A zászlólan hegyü dárdákról is látszott, hogy kozákok. Néhányan vezetéklovakat is vittek magokkal s amilyen nyugalommal és közömbösen lovagolt elől az a kettő, olyan aggódva, nyugtalanul szepegeve néztek jobbra-balra. Pedig puszta, néptelen volt a vidék köröskörül. Csak a lovak patkóinak a csattogása szakította meg a csöndet s az elől haladó egyik lovas szava, aki időnként hátrakiáltott:

— Lassabban! Óvatosan!

Egyszer aztán odafordult a társához.

— Messze vagyunk még, Horpyna?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Melyik a leghasznosabb növény?

A mérsékelt égöv lakója bizonyosan a gabonát tartja annak, a kínaiak és japánok sokasága a rizst, az egyenlítő körül élő ember pedig a kókuszpalmát. Es méltán, mert a palma haszna ott oly nagy, hogy a tropikus vidék lakója alig nélkülözhetné a természetnek ezt az áldását. A palma 5—10 éves korában hoz csak gyümölcsöt s 25 évnek kell elmulni, a mg az első bő szüretet tarthatják rajta. De már sokkal fiatalabb korában is nagy szolgálatot tesz az embernek. Óriás leveleivel a kunyhót fedik, a levelek rostjából pedig seprőt és madár-

kalitkákat készítenek. A virágjából sört gyártanak s ha megfőzik: a pagricukor válik ki belőle s desztillálás révén pedig arakot vagy kókuszpálinkát ad. A három-hathónapos gyümölcs belsejében víz van, a mely nagy forróság idején kellemes üdítő ital. A kókusztejből kitudó olajat főznek. A diók kipréselt husa a háziállatok hizlólója. A gyümölcs kemény héját is sok czélra használják. Az erős rostokból kefék kötnek, a gyöngébbekből pedig kötelet sodornak. A dió nagyon kemény héjából csinos diszítő tárgyakat faragnak vagy tűzelőanyagot használnak. A palma fa törzsből épületfát és drága butort készítenek. Nem csoda tehát, ha a meleg égaj alatt élő ember nem ismer hasznosabb növényt a pálmánál.

A magyar koronajáradék a párisi tőzsdén. A magyar koronajáradék a párisi tőzsdén való jegyzésre vonatkozó különféle híresztelésekkel szemben értesülünk, hogy a koronajáradék jegyzését illetékes párisi körök biztos kilátásba helyezték, tehát a kérdés kedvező elintéztést nyert.

Nem lesz pótvásár Béiben. A ragadós száj- és körömfajás állatjárvány miatt Béi község nem tarthatta meg a rendes országos vásárt. Nagyvárad példájára pótvásár engedélyezését kérte november 25. és 26-ra a minisztertől, azonban a kereskedelmi miniszter formahibák miatt nem engedélyezte a pótvásár megtartását. A kérelemhez ugyanis nem volt csatolva a közeli vásártartó községek beleegyező nyilatkozata; valamint annak igazolása, hogy a száj- és körömfajás zárlat alól a község felmentett s végül, ami a legfőbb, hogy valóban nem tartatott-e meg a rendes időben Béiben a nagyvásár?

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli érdektőzsde.

Értéktőzsde.

	Budapest, nov. 18.
Osztrák hitel	783 50
Magyar hitel	711 75
Államvasút	4 2 50
Rimamurányi	475 50
Magyar jelzálog	
Széchenyi	
Vasúttársaság	

Határárak.

Budapest, nov. 18.

Buza októberre	7 53
Buza áprilisra	8 76
Tengeri	6 56
Rozs okt.	6 38
Zab ápr.	11 85
Káposzta, m. sz., s. sz.	

Hivatalos arcfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. nov. 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	120 40
Magyar koronajáradék	97 60
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,75%	—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 8,75%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	—
Magyar földterhermentesítő kötvény 4%	97 50
Italmérséi jog megváltási kötvény	100 —
Horsváth-egyházi földterhermentesítő kötvény	98 —
Magyar nyerevény-sorsjegyek kölcsön	200 —
Tiszántúli érdektőzsde sorsjegyek kölcsön	156 —
Osztrák járadék papírban	100 75
Osztrák járadék aranyban	100 50
Osztrák korona járadék	100 —
Osztrák államsorsjegyek	150 50
Osztrák magyar bank részvény	15 00
Magyar hitelbankrészvény	700 50
Osztrák hitelintézet részvény	687 —
Párisi visita	95 22
20 prnkos arany (Napoleon'dor)	1 06
Németbirodalmi márka	116 90
Londoni visita	23 17
20 márkás arany	23 41

SZERKESZTOI POSTA.

U. J. Igy már jöhet.

A szerkesztőnőt felelő:

Dr. VUCKICS GYULA.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Hamer-ter.

Belépési felhívás.

A „Biharmegyei Korona-, Takaré- és Hitelszövetkezet“

1903. évi január hó 1-én

új évtársulatot kezd,
mely 1905. december végéig tart.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg a három év leteltével kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek **KÉSZ-PÉNZBEN FIZETTETIK VISSZA.** Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is.

Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; — tagjai a rendszeres takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetkezet helyisége

a „BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR“ I-ső emeleti üzlethelyiségében van,
NAGYVÁRADON, Kossuth Lajos utca 19–20. sz. alatt.

Jegyzések itt, valamint a földszinten levő váltó-üzletben
már a mai naptól kezdve elfogadtatnak,

melynek mielőbbi eszközözlésére felkérjük a szövetkezet t. tagjait, valamint az újonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1902 október 25.

357.

A „BIHARMEGYEI KORONA-TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET“ IGAZGATÓSÁGA

Elő János,
Schwartz Ferencz,

Szunyogh Péter elnök,
Fleischacker Gyula,
dr. Wallner Ödön,

Pekanovits Imre,
Weinberger Jakab.

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy, Teleky-utcai, házában.

306

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-
utca) egy első emeleti utcai lakás,
mely áll: 4 szoba, 1 alcoven, mellék-
helyiségek s egy üveges terasz a Kö-
rösre,

minden órán kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tu-
lajdonát képező katonavárosi Weinber-
ger-féle gyári helyiségben levő üres
magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Ertekezhetni a Nagyvárad Takarék-
pénztárnál.